

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersleri Başarılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Balıkesir Üniversitesi Örneği)

Özge GENÇEL ATAMAN

*Balıkesir Üniversitesi
ogencelataman@gmail.com*

ÖZET

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma dersleri başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek), mezun olunan ortaöğretim türü ve bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan 2011 ve 2012 yıllarında mezun olmuş 43 müzik öğretmeni adayından oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma dersleri başarıları ile mezun oldukları ortaöğretim türü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, müzik eğitimi anabilim dalına asıl/yedek sıralama ile yerleşme durumları ve bireysel performans dersleri başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Müzik eğitimi, Müziksel işitme okuma yazma, Bireysel çalgı, Piyano, Bireysel ses eğitimi.

Examining The Success Averages of The Music Teacher Candidates in Musical Hearing-Reading-Writing Courses in Terms of Certain Variables (Case Of Balıkesir University)

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between the success of the music teacher candidates in Musical Hearing Reading Writing courses and state of enrollment in the department (original/auxiliary), type of secondary education, and success of Individual Performance courses (Individual Musical Instruments, Piano, Individual Voice Training). The relational screening model was used in the research. The study group of the research was composed of 43 music teacher candidates who graduated from the Department of Music Education at the Department of Fine Arts Education in Necatibey Faculty of Education in Balıkesir University in 2011 and 2012. In view of research results, it was determined that there was not a significant relationship between the success levels of the music teacher candidates in Musical Hearing Reading Writing courses and type of secondary education and whereas there was a significant relationship between their success of individual performance courses and their state of enrollment in the department of music education with original/auxiliary listing.

Key Words: Music education, Musical hearing reading writing, Individual musical instruments, Piano, Individual voice training.

GİRİŞ

Müzik eğitimi, “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma”, “bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı belirli değişiklikler oluşturma”, “bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme” sürecidir (Uçan, 2005). Müzik eğitimi yönelik olduğu amaca göre kendi içinde, “genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi” ve “mesleki müzik eğitimi” olarak ilk kez Uçan tarafından sınıflandırılmış ve ülkemizdeki müzik eğitimcilerince kabul görmüştür. Mesleki müzik eğitimi, müziği bir meslek olarak seçmek isteyen bireylere yöneliktir. Mesleki müzik eğitiminin amacı, mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmaktır (Tarmar, 2006). Mesleki müzik eğitimi yoluyla, müzik öğreticisi, müzik sanatçısı, müzik bilimcisi, müzik teknoloğu ve çalgı yapımcısı gibi müziği bir meslek alanı olarak seçen bireylerin yetiştirilmesi sağlanır. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar; Eğitim Fakülteleri’nin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri’nin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, Konservatuvarlar, Güzel

Sanatlar Fakülteleri'nin Müzik Bölümleri ve Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin Müzik Bölümleri'dir. Ülkemizde Musiki Muallim Mektebi'nin kurulmasıyla başlamış olan müzik öğretmeni yetiştirme süreci, günümüzde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan biri olan Eğitim Fakülteleri'nin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri'nin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları tarafından gerçekleştirilmektedir.

Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreçte, müzik öğretmenliği eğitimini daha iyi seviyelere taşıyabilmek amacıyla çeşitli müzik öğretmenliği programları uygulamaya konulmuştur. Günümüzde 8 yarıyılı kapsayan müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde, son program olan 2006 müzik öğretmenliği lisans programı uygulanmaktadır. 2006 müzik öğretmenliği lisans programındaki dersler Berki ve Karakelle (2009)'ye göre, Müzik Alan Dersleri, Pedagoji Dersleri, Ortak Zorunlu Dersler ve Diğer Dersler olmak üzere dört ana grupta toplanmaktadır. Müzik Alan Dersleri kapsamında yer alan ve müzik eğitiminin temelini oluşturan Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) dersleri, müzik öğretmenliği programının en fazla ders saati ve krediye sahip olan dersleridir (Gençel Ataman ve Okay 2011). Bu dersler, müzik öğretmenliği lisans programının ilk 6 yarıyılında, Müziksel İşitme Okuma Yazma I-II-III-IV-V ve VI adlarıyla yer almaktadır (YÖK, 2006).

Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda, öğrencilerin, bireysel çalgı derslerinin yanı sıra öncelikli olarak iyi bir müziksel işitme ve okuma yeteneği kazanmaları ve bu yeteneklerini geliştirmeleri amacıyla adları kurumlara göre farklılık gösteren MİOY dersleri oldukça önemlidir. İçerik olarak hemen hemen aynı olsalar da bu dersler, konservatuarlarda “Solfej-Dikte”, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda “Müziksel İşitme Okuma Yazma” ve Türk Müziği Konservatuarlarında “Türk Müziği Solfej Dikte ve Teorisi” gibi adlarla karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 2011).

Müzikle ilgili tüm alanların temelini oluşturan ve bu alanları besleyen MİOY eğitiminin en büyük amacı iyi işitebilen bireylerin yetiştirilmesidir. “MİOY eğitimi; müzik kuramları, müziksel işitme, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel çözümleme ve müziksel tasarım-yaratmaya ilişkin davranış değişikliklerini hedefleyen yapısıyla mesleki müzik eğitiminin en temel alanı durumundadır.” (Yaşmut, 2013). “MİOY eğitimi, müzik yapan kişilere gerekli olan temel davranışları kazandırmayı amaçlar. MİOY eğitiminde, doğru işitmenin, söylemenin, çalmanın yolları öğretilir. Bu dersteki etkinlikler, diğer özel alanlardaki etkinliklerle pekiştirilir, yaşatılır” (Sevgi, 1982). Bu bağlamda, MİOY

dersleri sadece müzik öğretmenliği alanının değil, diğer mesleki müzik eğitimi alanlarının da temelini oluşturmaktadır.

MİOY dersleri müziksel işitme, müziksel okuma, tonalite ve modalite tanıma, deşifre yapma, müziksel yazma ve çok sesli duyma gibi müziksel becerileri kapsamakta ve bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasını amaçlamaktadır (MEB, 2009). Yaşmut (2013)'a göre, MİOY dersleri, müzik alanına ilişkin temel müzik terim ve bilgilerinin yanı sıra, müziksel işitme-algılama, okuma, yazma, düşünme (tasarlama), yaratma ve çözümlenmeyi kazandırmayı amaçlamaktadır.

MİOY dersleri, adlarından da anlaşılacağı gibi müziksel işitme, okuma ve yazma boyutlarının eğitimini bir bütün olarak barındırmaktadır. Bu boyutlar incelendiğinde;

Müziksel işitme, “işitme duyusuyla algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlatma), ayırt etme, çözme ve çözümlenme yeteneğidir” (Uçan, 2005). Özgür ve Aydoğan (2002) müziksel işitmeyi, “sesleri yüksekliklerine göre doğru algılama, sesleri birbirleri ile ilişkilendirme (akorları ya da aynı anda birden çok sesi duyabilme), hafızada bir müzik parçasını tutabilme (müziksel bellek) ve şaşmaz bir ritim duygusu” şeklinde açıklamaktadır. Bir diğer tanıma göre müziksel işitme, “bir kompozisyon içerisindeki ezgi, form, ölçü, tını, ton ve modları saptama, açıklama ve karşılaştırmadır” (Holloway, 2001). Müziksel işitme becerisi bir müzisyenin müzikalitesi için büyük önem taşır. Bu beceri yoluyla; çalgı çalma, dinlenen müziği anlama, okunan bir müzik notasını zihinde tınlatabilme, doğaçlama yapabilme, beste yapabilme, mesleki iletişim kurabilme ve müzik ortamlarına uyum sağlayabilme gibi müzikalite öğelerine sahip olmak mümkün olmaktadır. Ayrıca müziksel işitme becerisi, bir müzisyene müzikal özgüven kazandırmasının yanında, çalma, söyleme, doğaçlama, besteleme ve transpoze becerisini üst düzeyde tutarak müzikaliteyi oluşturur (Yayla, 2006). Karpinski (2000)'ye göre, müziksel işitme eğitimi, öğrencinin işitsel ve kısa süreli hafıza, müzikal anlayış, dinleme, görme-okuma becerilerinin ve müzikal dikkatinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Müziksel okuma, “Bir müzik yazısını seslere çevirmedir. Müziksel okuma müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritm), hız (tempo), gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmedir (Özgür ve Aydoğan, 2002). Müziksel okuma; solfej yapma, okuma parçalarını ölçü, ses süresi ve ses yüksekliğine uygun olarak tonal/modal yapılara göre okumaya, tonalite ve modalite

tanıma; solfej ve dikte parçalarındaki tonal ve modal yapıyı bulmaya ve kavrama, deşifre yapma; ezgisel nitelikteki okuma parçalarını, ölçü rakamına, ses sürelerine, ses aralıklarına, müzikal ifade ve gürlük terimlerine uygun olarak ilk bakışta okumaya yönelik becerilerdir (MEB 2009).

Müziksel işitme ile sıkı bir ilişkisi olan başka bir boyut ise müziksel yazmadır. Anadilde duyulan sözcük ve cümleleri yazıya geçirebilmek ne derece önemliyse, müziksel yazma becerisi de aynı derecede önemlidir. Müziksel yazma (dikte); hafızada bulunan veya müziksel ses üreten bir kaynaktan duyulan müzikal sesleri müzik yazısının kuralları ile ifade etme, kâğıda dökmedir. Diğer bir deyişle müziksel yazma, “Bireyin hafızasında ürettiği ya da herhangi bir müzik kaynağından veya çalgıdan işittiği müzikal sesleri müzik yazısının öğeleri ile (nota, sus, ifade terimleri vb.) dizek üzerinde ifade etmesidir.” (Özçelik, 2003).

MİOY derslerinin işitme-okuma-yazma boyutlarına ait tüm bu beceriler dikkate alındığında, MİOY derslerinin zengin ve birbirinden ayrı düşünülmemeyen bir içeriğe sahip oldukları ortadadır.

Diğer yandan, MİOY dersleri kapsamındaki müziksel işitme okuma ve yazma becerileri müzik yeteneğinin en önemli göstergeleridir. Bir bireyin müzik yeteneğinin ölçümünde, müzikal yeteneğin en büyük payı olarak işitme-okuma ve yazma düşünülmektedir. Bu nedenle, müzik ile ilgili bölümlerin giriş sınavlarında da sınavın en büyük ağırlığını işitme-okuma ve yazma puanları oluşturmaktadır (Bağcı, 2009). Tekin Gürgen (2007)’in de belirttiği gibi, ülkemizde ve yurt dışında müzik eğitimi veren birçok kurum öğrenci kabul etmede müziksel yeteneği ölçen bir takım sınavlar yapmaktadır. Bu sınavların bazıları müziksel işitme becerisi ve çalgı performansını, bazıları ise sadece müziksel işitme becerisini ölçmektedir. Bu nedenle, müziği meslek edinecek öğrencilerin, mesleki müzik kariyerlerini etkilemesi açısından müziksel işitme becerilerinin mümkün olduğunca erken yaşta geliştirilmesi gerekmektedir.

Müzik öğretmenliği programındaki müzik alan derslerinin birbirleriyle ilişkili oldukları düşünüldüğünde, MİOY derslerinin bir odak ders niteliğinde olduğu ve diğer alan derslerine de hazırlayıcı özelliklerinin olduğu bilinmektedir (Akgül Barış ve Karkın, 2003). Mesleki müzik eğitim veren kurumların öğretim programlarında yer alan MİOY dersleri, kuramsal ve pratik olarak uygulanan diğer branş derslerini destekleyici, geliştirici ve tamamlayıcı niteliklere sahiptir. MİOY derslerinin içinde barındırdığı işitme-okuma-yazma eğitiminin önceliğini müziğin her dalında koruması, çalgı ve

ses eğitiminde öncelikli rolü oynaması beklenmektedir (Yaşmut, 2013). Albuz (1996)'a göre, "MİOY dersi uygulamalı (çalgı, koro, orkestra vb.) derslerin tümünün, teorik (armoni, kontrapuan, müzik biçimleri vb.) derslerinin ise birçoğunun önkoşuludur. Bu alandaki gecikmiş bir başarı, diğer alanlardaki eğitimin hızını kesmekte ve onların da başarısını engellemektedir".

Öğrencinin, işitme yeteneğinin gelişmesi; alan derslerindeki etkinliklerle, müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi arasındaki bağın sağlam kurulmasına bağlıdır. Bu bağı gerektiği gibi kuran öğretmen adayının, müzik öğretmenliği görevinde, ders içi ve ders dışı etkinliklerde yapmış olduğu faaliyetler sonucunda kendini daha iyi ifade edebileceği, yapacağı sosyal etkinliklerde mesleki yaşamına deneyim ve kendine güven sağlayabileceği de düşünülmektedir" (Şengül 2006, s.10).

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki alan derslerinden bireysel çalgı, piyano, bireysel ses eğitimi ve MİOY derslerinin öğrenciler için hedeflediği kazanımlar ortaktır ve bu dersler öğrencilerin alan yeterliğini artırmaya yöneliktir. Bu nedenle öğrencilerden bu derslerde, yaklaşık olarak aynı davranışları göstermeleri beklenir (Umuzdaş ve Umuzdaş, 2012).

Musiki Muallim Mektebinden günümüze kadar olan müzik öğretmenliği programlarına bakıldığında MİOY dersine; "Kulak Terbiyesi", "Kulak Eğitimi", "Kulak Eğitimi ve Solfej", "Müziksel İşitme- Okuma ve Yazma Eğitimi", "Müziksel İşitme-Okuma", "Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi" ve "Müziksel İşitme Okuma Yazma" isimleri verilerek değişik yaklaşımlarda bulunduğu anlaşılmaktadır (Karkın, 2004). 89 yıllık bir geçmişe sahip olan müzik öğretmeni yetiştirme sürecindeki her programda MİOY eğitiminin kesintisiz bir şekilde yer alması, bu dersin önemini ve gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Çalışma ile ilgili araştırmalar incelendiğinde;

Yaşmut (2013) tarafından hazırlanan "Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, lisans eğitiminde ve lisans eğitimi öncesinde aldığı piyano eğitiminin, MİOY derslerindeki davranışlarını etkilemesine yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda; piyano eğitiminin, öğrencilerin MİOY davranışlarına yönelik tutumlarını anlamlı yönde etkilediği belirlenmiştir.

Uyan (2013) "Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi ile Bireysel Çalgı Eğitimi Başarıları Arasındaki İlişkiler" başlıklı çalışmasında, Gazi

Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na 2000 ve 2001 yıllarında giren öğrencilerin, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersleri notları ile çalgı dersleri notları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle, öğrencilerin müzik teorisi ve işitmedeki başarılarıyla çalgı alanındaki başarı arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Sağır, Gürpınar ve Zahal (2013) tarafından yapılan “Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersi İle Diğer Alan Dersleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” başlıklı araştırmada, MİOY dersleri ile “Müziksel Çalma”, “Müziksel Söyleme”, “Müzik Kuramları” ve “Müzik Kültürü” olmak üzere dört temel alan kapsamında sınıflandırılmış dersler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin birinci, ikinci ve üçüncü sınıflardaki MİOY dersleri ile diğer alan dersi puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Umuzdaş ve Umuzdaş (2012)'in “Müzik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Alan Derslerindeki Akademik Başarılarının İlişkisel İncelenmesi” başlıklı çalışmasında, müzik öğretmenliği öğrencilerinin alan derslerindeki akademik başarıları arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin MİOY, bireysel çalgı, piyano ve bireysel ses eğitimi başarıları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tufan (2012)'in “Birinci Aşama Müzik Özel Yetenek Sınav Sonuçlarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersi Sonrasındaki Durumu” başlıklı çalışmasında, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarına öğrenci seçme aşamasında uygulanan Birinci Aşama Müzik Özel Yetenek Sınavındaki soru ve konuların, altı yarıyılık Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi sonrasındaki durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, özel yetenek sınavının bazı basamaklarından elde edilen sonuçların orta düzeyde olduğu ancak bu sonuçların beklenen gelişmeyi yansıtmadığı ortaya konulmuştur.

İnan (2010) tarafından hazırlanan “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Öğrencilerinin Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersi İle İlgili Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Özel Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü öğrencilerinin MİOY ile ilgili tutumlarının hangi değişkenler dahilinde farklılıklar gösterebileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, MİOY dersi öğrencilerinin cinsiyet, daha önce MİOY dersi okuyup okumama durumu, ailelerinin

müzikle ilgilenme durumu ve sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmadığı, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir.

Ece ve Kaplan (2008)'in "Müziksel Algılama (İşitme, Okuma, Yazma) Ses ve Çalgı Yeteneği Arasındaki İlişkilerin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmasında, 2003-2006 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda özel yetenek sınavlarının her iki aşamasına giren öğrencilerin müzikal yeteneğin kapsadığı başlıca alanlar olan müziksel algılama (işitme, okuma, yazma), ses ve çalgı yetenekleri arasındaki ilişkilerin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, Müziksel İşitme, Çalgı Alanı ve Ses Alanı sınavlarının sonuçları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca adayların işitme puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken, işitme puanları ile mezun oldukları okul türleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Ece ve Bilgin (2007) tarafından hazırlanan "Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Başarı Durumlarının İncelenmesi" başlıklı çalışmada, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'na 2003 yılında giriş yapan öğrencilerin, geldikleri lise türlerine göre yetenek ve alana yönelik derslerinin başarı puanları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre lisans eğitimleri boyunca aldıkları müzik alanına yönelik derslerde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tufan, Bulut ve Kılıç (2007)'in "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumları Kazanmış AGSL Mezunu Öğrencilerin Müzik Kuramları Bilgilerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarını kazanmış Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerin, ortaöğretimde almış oldukları Müziksel İşitme Okuma Yazma dersinin özel amaçlarına ulaşma durumları incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda, öğrencilerin Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi özel amaçlarına ulaşma durumundaki başarı düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Sezerel (2006) tarafından hazırlanan "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel İşitme Okuma Yazma Başarılarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde ise, Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin MİOY derslerinde sadece teorik

konularda başarılı olup, teorik konuların pratiğe döküldüğü dikte ve deşifre açısından başarısız olmaları, ders bütünlüğünün oluşmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Baş (2000) tarafından hazırlanan “Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1993/1994 Girişli Öğrencilerinin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi İle Piyano Eğitimindeki Başarıları Arasındaki İlişki” başlıklı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin MİOY derslerindeki başarıları ile piyano derslerindeki başarıları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, MİOY derslerinde başarılı olan tüm öğrencilerin piyano derslerinde de başarılı oldukları belirlenmiştir.

Bu araştırmanın amacı; müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek), mezun olunan ortaöğretim türü ve bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) arasındaki ilişkiyi belirlemeye yöneliktir.

Araştırmada, “Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek), mezun olunan ortaöğretim türü ve bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) başarıları arasındaki ilişki nedir?” cümlesi araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın problemine bağlı alt problemler aşağıdaki gibidir:

1. Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumları (asıl/yedek) arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile mezun oldukları ortaöğretim türü arasında nasıl bir ilişki vardır?
3. Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) başarıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Araştırma, müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek), mezun olunan ortaöğretim türü ve bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) başarıları arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin ne yönde olduğunu belirlemek açısından önemli sayılmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden “ilişkisel tarama modeli” niteliğindedir. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar 2005). Araştırmada ilişkisel tarama modeli, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek), mezun olunan ortaöğretim türü ve bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan 2011 ve 2012 yıllarında mezun olmuş 30’u “Kız”, 13’ü “Erkek” toplam 43 müzik öğretmeni adayından oluşmaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Cinsiyet		Yerleşme Durumu		Mezun Olunan Ortaöğretim Türü	
Kız	30	Asıl	32	Alan	30
Erkek	13	Yedek	11	Alan dışı	13
Toplam	43	Toplam	43	Toplam	43

Tablo 1’de müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet, anabilim dalına yerleşme durumu ve mezun oldukları ortaöğretim türü gibi bilgilerine ait sayısal verilere yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, müzik eğitimi anabilim dalından 2011 ve 2012 yıllarında mezun olmuş müzik öğretmeni adaylarının kişisel bilgilerinden, müzik özel yetenek sınavı sonuçlarından ve not dökümlerinden (transkriptlerden) elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile anabilim dalına yerleşme durumu (asıl/yedek) ve mezun olunan ortaöğretim türü değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U Testi, müzik öğretmeni

adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile bireysel performans dersleri (Bireysel Çalgı, Piyano, Bireysel Ses Eğitimi) başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla da yine parametrik olmayan Spearman Korelasyon kullanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık için 0,05 anlamlılık düzeyi seçilmiş ve araştırma ile ilgili verilerin çözümlenmesinde SPSS 20.0 (The Statistical Packet for the Social Sciences) Paket Programı'ndan yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Başarıları İle Müzik Eğitimi Anabilim Dalına Asıl/Yedek Sıralama İle Yerleşme Durumlarının Karşılaştırılması

Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersleri Başarı Ortalaması	Grup	n	Sıra Ortalaması	U	p
	Asıl	32	24,89		
	Yedek	11	13,59	83,500	0,010*

*p=0,010<0,05 Mann Whitney U Testi

Tablo 2'ye göre, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile müzik eğitimi anabilim dalına asıl/yedek sıralama ile yerleşme durumları arasında anlamlı bir ilişki **olduğu** anlaşılmaktadır (p=0,010>0,05). Müzik eğitimi anabilim dallarına öğrenci alımı, Müzik Özel Yetenek Sınavları ile gerçekleştirilmektedir. Müzik Özel Yetenek Sınavları'nın en büyük ağırlığını da işitme-okuma ve yazma puanları oluşturmaktadır. Elde edilen bu bulgu, müzik öğretmeni adaylarının, müzik eğitimi anabilim dalına yerleşmedeki başarı sıralamasını MİOY derslerinde de tutarlı bir şekilde koruduklarını ve Müzik Özel Yetenek Sınavları'nın en önemli içeriğini oluşturan işitme-okuma ve yazma boyutları ile öğretim sürecindeki MİOY derslerinin bir bütünlük gösterdiğini akla getirmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Başarıları İle Mezun Oldukları Ortaöğretim Türünün Karşılaştırılması

Müziksel İşitme	Grup	n	Sıra Ortalaması	U	p
Okuma Yazma	Alandan Mezun	30	22,37		
Dersleri Başarı	Alandan Mezun	13	21,15	184,000	0,771*
Ortalaması	Değil				

*p=0,771>0,05 Mann Whitney U Testi

Tablo. 3 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile mezun oldukları ortaöğretim türü arasında anlamlı bir ilişki **olmadığı** anlaşılmaktadır ($p=0,771>0,05$). Bu durum, ortaöğretimde müzik alanından (güzel sanatlar liseleri ve devlet konservatuvarı) mezun olan müzik öğretmeni adaylarının, ortaöğretimde MİOY eğitimi ile edindikleri bilgi, beceri ve donanımlarını lisans eğitimlerine aktaramadıklarını akla getirmektedir. Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nın en önemli öğrenci kaynağını Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin Müzik Bölümleri oluşturmaktadır. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin Müzik Bölümleri ile Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının programlar açısından en önemli ortak noktaları, iki kurumda da müzik alan derslerinin büyük benzerlikler göstermesidir. Örneğin, MİOY dersleri, her iki kurumunda öğretim programlarında yer almaktadır ve her iki kurumda da en fazla ders saatine sahiptir. Bu nedenle, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümleri'nden mezun olan müzik öğretmeni adaylarının, müziksel işitme okuma yazma eğitimlerine lise döneminde başlamaları bu ders açısından belli bir birikime sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu durum göz önüne alındığında, müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarı ortalamalarının mezun oldukları ortaöğretim türü ile anlamlı bir ilişki göstermemesi olumsuz ve şaşırtıcı bir bulgu olarak görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Başarıları İle Bireysel Çalgı Dersleri Başarılarının Karşılaştırılması

		Bireysel Çalgı Dersleri Başarı Ortalaması
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersleri Başarı Ortalaması	Spearman Korelasyon Katsayısı	0,393
	p	0,009*
	n	43

*p=0,009 < 0,05 Spearman Korelasyon

Tablo. 4 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile bireysel çalgı dersleri başarıları arasında anlamlı bir ilişki **olduğu** anlaşılmaktadır.

Tablo 5: Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Başarıları İle Piyano Dersleri Başarılarının Karşılaştırılması

		Piyano Dersleri Başarı Ortalaması
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersleri Başarı Ortalaması	Spearman Korelasyon Katsayısı	0,361
	p	0,017*
	n	43

*p=0,017 < 0,05 Spearman Korelasyon

Tablo. 5'e bakıldığında, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile piyano derslerindeki başarıları arasında anlamlı bir ilişki **olduğu** görülmektedir.

Tablo 6: Müzik Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Okuma Yazma Derslerindeki Başarıları İle Bireysel Ses Eğitimi Dersleri Başarılarının Karşılaştırılması

		Bireysel Ses Eğitimi Dersleri Başarı Ortalaması
Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersleri Başarı Ortalaması	Spearman Korelasyon Katsayısı	0,368
	p	0,015*
	n	43

*p=0,015 < 0,05 Spearman Korelasyon

Tablo. 6'ya göre, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerindeki başarıları ile bireysel ses eğitimi derslerindeki başarıları arasında anlamlı bir ilişki **olduğu** anlaşılmaktadır.

Tablo 4, 5 ve 6 birlikte değerlendirildiğinde, müzik öğretmeni adaylarının MİOY derslerinde edindikleri bilgi, beceri, tutum ve davranışları müzik öğretmenliği lisans programındaki bireysel performans derslerine de aktarabildikleri ve MİOY dersleri ile bireysel performans dersleri arasında olumlu bir etkileşim ve ilişkinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile müzik eğitimi anabilim dalına asıl/yedek sıralama ile yerleşme durumları, mezun oldukları ortaöğretim türü ve bireysel performans (bireysel çalgı, piyano, bireysel ses eğitimi) dersleri başarılarının karşılaştırıldığı bu araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının MİOY dersleri başarıları ile,

- Mezun oldukları ortaöğretim türü arasında anlamlı bir ilişki **olmadığı**,
- Müzik eğitimi anabilim dalına asıl/yedek sıralama ile yerleşme durumları ve bireysel performans (bireysel çalgı, piyano, bireysel ses eğitimi) dersleri başarıları arasında anlamlı bir ilişki **olduğu** belirlenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak,

- Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümleri'nde ve Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY derslerini sürdüren öğretmen ve öğretim elemanlarının iletişiminde olmaları,
- MİOY derslerinin Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalların programındaki en fazla ders saatine sahip olduğu düşünüldüğünde, her iki kurumdaki ders içeriklerinin, öğretmen ve öğretim elemanları tarafından işbirliği içinde sıralı ve programlı bir şekilde yürütülmesi ve
- Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY derslerini sürdüren öğretim elemanlarının, özellikle 1. sınıf öğrencilerinin seviyelerini iyi bilmeleri ve programlarını öğrenci seviyelerine uygun olarak düzenlemeleri önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akgül Barış, D. ve Karkın, A. M. 2003, Ekim. *EF GSEB MEABD.'de yer alan müzik teorisi ve işitme eğitimi dersindeki nota okuma becerisinin çalgı eğitimine yansımaları üzerine öğrenci görüşleri (A.İ.B.Ü. örneği)*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Albuz, A. 1996, Kasım. *AGSL Müzik bölümlerinde uygulanan müziksel işitme-okuma dersinin önemi, içeriği ve sorunları*. I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Bağcı, H. 2009. *Eşlik desteğinin armoni ve solfej eğitimindeki başarı düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Baş, E. 2000. *Gazi üniversitesi gazi eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü 1993/1994 girişli öğrencilerinin müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi ile piyano eğitimindeki başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Berki, T. ve Karakelle, S. 2009, Eylül. *2006–2007 akademik yılında uygulamaya konulan merkezi müzik öğretmenliği lisans programının incelenmesi*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Ece, A. S. ve Bilgin, A. S. 2007. Mezun oldukları lise türlerine göre müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin başarı durumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 113- 130.

Ece, A. S. ve Kaplan, S. 2008. Müziksel algılama (işitme, okuma, yazma) ses ve çalgı yeteneği arasındaki ilişkilerin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (1), 285-296.

Gençel Ataman, Ö. ve Okay, H. H. 2011, Nisan. *1997 ve 2006 müzik öğretmenliği lisans programlarının alan dersleri açısından karşılaştırılması*. 3. Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Holloway, M. S. 2001. *The use of collaborative action learning to increase music appreciation students' listening skills*. Unpublish doctoral dissertation, UtahUniversity, Utah.

İnan, E. 2010. *Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik öğrencilerinin müziksel işitme okuma yazma dersi ile ilgili tutumlarının bazı değişkenlere*

göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Karasar, N. 2005. *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karkın, A. M. 2004, Nisan. *Geçmişten günümüze, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda armoni ve işitme eğitime yönelik programların incelenmesi*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Karpinski, G. 2000. *Aural skills acquisition: The development of listening, reading and performing skills in college-level musicians*. New York: Oxford University Press.

Özçelik, S. 2003. *Müzikal dikte ve solfej*, Ankara: Başkent Matbaacılık.

Özgür, Ü. ve Salih, A. 2002. *Müziksel işitme okuma*. Ankara: Sözkese matbaası.

Öztürk, B. 2011. *Müziksel işitme-okuma ve yazma (MİOY) derslerinde makamsal uygulamalara ilişkin durum saptamasına yönelik öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Sağır, T., Gürpınar, E. ve Zahal, O. 2013. Müziksel işitme-okuma-yazma dersi ile diğer alan dersleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8 (2), 305-314.

Sevgi, A. 1982. *Müziksel-ışitme-okuma-yazma eğitimi I.-II. yarıyıllarında kullanılan yöntem, kaynak, araç gereçler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Öğretmen Yüksek Okulu Müzik Bölümü, Ankara.

Sezerel, T. 2006. *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin "müziksel işitme okuma yazma" başarılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Şengül, C. 2006. *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müzik teorisi ve işitme eğitimi dersinde kazanılan bilgi ve becerilerin öğretmenlik mesleğinde kullanılma düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tarman, S. 2006. *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.

Tekin Gürgen, E. 2007. *Orff-Schulwerk ve Kodaly yönteminin vokal doğaçlama, müziksel işitme ve şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Tufan, E. 2012. Birinci aşama müzik özel yetenek sınav sonuçlarının müziksel işitme okuma yazma dersi sonrasındaki durumu. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7 (2), 214-225.

Tufan, E. Bulut, F. ve Kılıç, I. 2007. Müzik öğretmeni yetiştiren kurumları kazanmış agsl mezunu öğrencilerin müzik kuramları bilgilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 215-225.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 2009. *Güzel sanatlar ve spor lisesi müziksel işitme, okuma ve yazma dersi öğretim programı (9, 10, 11 ve 12. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Uçan, A. 2005. *Müzik eğitimi (temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar)*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Umuzdaş, M. S. ve Umuzdaş, S. 2012. Müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin alan derslerindeki akademik başarılarının ilişkiisel incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 5 (7), 725-733.

Uyan, M. O. 2013. Müzik teorisi ve işitme eğitimi ile bireysel çalgı eğitimi başarıları arasındaki ilişkiler. *Sanat Eğitimi Dergisi 1* (1), 53-68.

Yaşmut, B. 2013. *Piyano eğitiminin müziksel işitme, okuma ve yazma davranışlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Yayla, F. 2006. Müziksel işitmenin temel prensipleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 28-38.

Yüksek Öğretim Kurulu. 2006. *2006 Müzik öğretmenliği lisans programı*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.

